

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De peccato lusorum, & de his quæ faciunt ad eius detestationem. Cap. XV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46161)

qui debuit exire à semine: sic multum damnificat Deum, qui semen diuini verbi quod seminare debuit, inutiliter abscondit.

¶ *De prædicatoribus sibi solum viuere eligentibus.*

Et nota, q̄ illi qui officio prædicationis idonei esse possunt, & tamen sibi solum viuere eligunt, licet ex bona intentione faciãt, & timore Dei, scilicet vt cū puriori conscientia Deo viuant, multum timendum videtur esse eò q̄ ille seruus qui pecuniam sibi commissam abscondit in sudario, vocatus est à Domino seruus nequã. In sudario puritas conscientia intelligitur. In sudario ergo talentũ abscondit, qui amore puritatis conscientia, officium prædicationis deserit. Et dicit Glo. super illũ locum, In sudario pecuniã reponit, qui ad prædicandum idoneus, officium prædicationis suscipere renuit, vel susceptũ non bene gerit. Ad idem pertinet, quod dicit Greg. Qui scientia & virtute prædici secessum speculationis appetunt, tot animarũ rei sunt, quot animab⁹ in publicũ prodeũdo prodesse potuerũt. Tales, vt quidã dixit, ligant sibi pedes & manus, ne Deus possit ex eis se iuuare. Vnde timere possunt illud Mart. 23. Ligatis manibus & pedibus mittite eũ in tenebras exteriores. Et Mat. 25. Inutile seruũ eicite in tenebras, &c. Iracundiã enim inutilis sustinebit, vt legitur Prou. 14. Ista tamẽ ex illo intelligẽda nõ sunt, qui tanta infirmitatis est, q̄ nõ videt salutem suam in mũdo. Ad quod videtur pertinere illud quod dicit Dominus: Quid prodest homini, si totũ mundũ lucretur, & detrimentũ sui faciat: Marc. 8.

De peccato lusorum, & de his que faciunt ad eius detestationem.

C. A. P. XV.

Vltimo loco inter species auaritiã dicemus de peccato lusorũ, quia frequẽter in lusoribus est peccatum cupiditatis vel auaritiã. Et primo ponemus ea quã possunt facere ad detestationem huius peccati, deinde aliquid tangemus de his qui miscẽt se lusoribus, & de his qui locãt eis necessaria ad ludũ, & de his qui permittunt eos ludere in domibus suis. ¶ Quinq; viderõ sunt quã possunt facere ad detestationem huius peccati.

De xv. peccata que circa ludum accidere possunt.

PRIMO potest facere ad hoc multitudo & magnitudo peccatorũ quã in ludo accidũt. Possunt verò ibi accidere xv. peccata. ¶ Primũ est cupiditas quã est radix omniũ malorum. Nec est ibi quãcunq; cupiditas, sed rapina. Vult enim spoliare proximum suũ rebus ipsius. ¶ Secũdũ peccatũ est proditio: vult enim spoliare illũ cũ quo comedit & bibit. ¶ Tertiũ est immiserordia. ¶ Vellet enim spoliare ipsum, si posset camisa & braccis:

quod nō faceret vnus de latronib⁹ illis, qui spoliāt peregrinos in nemoribus. ¶ Quartū peccatum est vsura valde magna: scilicet duo pro xij. non in anno vel in mense, sed in eadem die. ¶ Quintum peccatum est afflictio Dei patris: scilicet quem nō crucifigit ille qui amittit, blasphemando & laniādo eū. ¶ Sextū peccatum est contemptus ecclesie, cuius præceptum contemnit. Ad ista duo peccata vltima poteit referri illud quod legitur Prou. 19. Qui affligit patrem, & fugit matrem, ignominiosus erit & infelix. Ignominia ista vel infelicitas satis manifeste videtur in lusoribus. Contra lusores in canonibus Apostolorū sic habetur: Episcopus autē presbyter & diacon⁹ alca⁹ aut ebriitati deseruiēs, aut desinat, aut certē dānetur. Subdiacon⁹, aut lector, aut cantor similia faciens, aut desinat, aut cōmunionē priuetur. Similiter & laicus. ¶ Septimum peccatum est, scandalum proximi. Corruptuntur autem multi qui ad ludum inspiciendum conueniunt. ¶ Octauū est, omissio bonorum quæ debentur facere lusor tempore illo. ¶ Nonum est, peccatū periurij. Sæpe enim iurat lusor, dicēs se lucratum fuisse, quum in veritate perdidit. ¶ Decimum peccatum est fraudis. Sæpe enim vnus defraudat alium ibi. ¶ Vndecimum est, peccatum iræ. ¶ Duodecimum peccatum est, conuitiationis. ¶ Tertiumdecimum peccatum est, verberis. ¶ Decimumquartum peccatum est fractio solēnitatum. In præcipuis enim solēnitatibus præcipuē committunt lusores peccatum suum, non attendentes, quod legitur Num. 15. de illo q̄ collegerat ligna in sabbato: Moriatur homo ille, ait Dominus: lapidibus obruat eum omnis turba. Constat q̄ peius est cum blasphemis, & periuriis ludere, quā in sabbato ligna colligere. ¶ Decimumquintum est, homicidium. Interdum enim vnus lusor pro obolo interficit aliū. ¶ Decimum sextum est, idololatria. Lusor enim ludum Deum suum facit, cum ludū Deo in amore suo præponit. Hoc enim ab hominibus colitur quod præ ceteris diligit: vt dicit Glossa, super illud Apostoli Philipp. 3. Quorum Deus venter est. Præterea ipse subicit se iurisdictioni taxillorum, vt quod illi dicunt ipse faciat. Et sicut Deus dedit xx. literas cultoribus suis, quibus tota scriptura est scripta, per quam voluntas Dei fidelibus indicatur: sic taxillus habet xx. puncta quibus lusor cognoscit voluntatem Dei sui. Diabolus enim quasi simia est domini.

¶ Quod transgressio totius Decalogi in ludo accidere possit.

PRÆTEREA potest accidere in ludo transgressio omnium mandatorum decalogi. ¶ Primum mandatum lusor transgreditur

tur, quando Deum negat & idololatrat. Primum enim mādātum est, Non habebis deos alienos coram me. ¶ Secundū mandatum transgreditur, quando inutiliter vel falsē iurat. Secundū enim mandatū est, Non assumes nomen Dei tui in vanū. Nomen Dei sui in vanū assumit, qui per nomē Dei iurat pro falso vel pro nihilo. ¶ Tertium mandatū est, Memento vt diem sabbati sanctifices: quod mandatū lusor transgreditur, dum diebus solēnibus in ludo Deum blasphemat. ¶ Quomodo autem transgressio aliorū mādatorum ibi accidat, de facili potest videri, excepto hoc, Non mœchaberis. Sed in veritate illud mandatū spiritualiter lusor transgreditur, Deum dum negat. Infelicitas enim spiritualis, est fornicatio secundū iudiciū scripturæ. ¶ Secundō potest facere ad detestationē huius peccati, multiplex malū, quod ex ludo sequitur. Sequitur enim inde ira patrum ipsius lusoris, si ipse est filius familiæ. Si verò est pater familiæ, sequitur inde ira vxoris & totius familiæ, & interdū etiā verbera. Remanēt etiā quandoq; odia inter lusores. Sequitur enim & quandoq; exhæredatio & filiarū prostitutio. Sequitur etiā interdum furtū: qui enim calefactus est de ludo, furaretur etiam super altare si posset. Furtū verò sequitur suspendiū quandoq;

¶ *De duodecim stultitiis lusorum.*

TERTIO faciunt ad detestationē huius peccati, xii. stultitiæ, quæ possunt assignari in lusoribus. ¶ Prima stultitia est, q̄ lusor vilissimæ seruituti se subiicit, dum taxillū Dominū suum cōstituit, ad hoc adstringēs se, vt faciat quod ipse iusserit. Si videas, ait Seneca, murē velle dominari alij murī, nunquid risum teneas? Quanto magis ridiculū est, quando os caninum, quod minoris valoris est, cominus homini dominatur? ¶ Secūda stultitia est, q̄ ipse ad præceptum taxillorum largitur, quod non largiretur ad præceptum Dei. Ipse largior est ad præceptū taxillorū, quàm fuerit beatus Martinus ad præceptum Domini. Ipse enim dat non solū medietatem pallij, sed etiam totū pallium, & interdū tunicā & camisiā, & nudus sequitur Dominū suum nudum, scilicet diabolum. Etiam ea quæ non habet, dat ipse. Multa enim accipit ad vsuras vel furatur. ¶ Tertia stultitia est, q̄ postquam cognouit malitiam domini sui, quū ipse deberet abnegare ipsum & quæ illius sunt, ipse potius vetū Deū negat, qui nihil ei nocuit, sed omnia bona ei fecit, & se vindicat de eo qui absque culpa est. ¶ Quarta stultitia est, q̄ ipse voluntariē iurisdictioni illius se subiicit, qui nunquam iustē iudicare nouit. Taxillus enim tribuit alteri illorum lusorum, quod

eius nō est. ¶ Quinta stultitia est, quòd delectationem que est in contractione trium ossium caninorum diuinæ gloriæ proponit: quòd non solū stultitia est, sed etiam insania videtur esse. ¶ Sexta stultitia est, quòd ipse ne otiosus sit, otiosa agit. Vnde Bernardus. Pro vitando otio otia sectari, ridiculū est. ¶ Septima stultitia lusoris est, quòd ipse cōsentit, vt hostis ipsius fureretur ei pretiosior rem quam habet, vel vnā de pretiosioribus, scilicet tempus. Furemur, aiunt lusores, tempus non attendentes temporis pretiositatem. Nihil est enim pretiosius tempore: sicut dicit beatus Bernardus. Donec hora prætereat, inquit, verbum irreuoocabile transit, tempus non reuocabile quod tibi concessum est ad impetrandum veniam & gratiam, & ad agendam pœnitentiam & promerendam gloriam. Dominus enim dicit, quòd si sciret pater familiās qua hora fur veniret, vigilaret, &c. Sed lusor affectat vt fur veniat qui fureretur ei vitam suam. ¶ Octaua stultitia est, quòd ipse propriis manibus se consumit & perdit, quem Filius Dei manibus cruci affixis redemit. Vnde beatus Bernardus loquens in persona domini ad talē, dixit: Ego acquisiui te manibus cruci affixis, & tu consumis te manibus deliciis dedicatis. Et est magna ingratitude, quòd homo impugnet eū in ea parte corporis sui, in qua dominus pro amore ipsius tantum dolorem sustinuit. ¶ Nona stultitia est, quòd ipse ludit, & in curia cælestis iudicata est contra ipsum sententia mortis. Vnde Bernardus. Ludebat ego foris in platea, & in secreto regalis cubiculi super me ferebatur iudicium mortis. ¶ Similis stultitia fuit in Ierosolymis quā in læticia erant, non prouidentes mortem suam, cui adiudicium iam erant propter peccata sua. Quam mortem Deus fleuit: vt legitur Lucæ decimonono. Lusor ludendo currit ad mortem suam. Vnde Iob vicefimoprimum. Infantes eorum exultant iustibus. Et deinde subditur: Ducūt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Secundum Augustinum, nihil aliud est tempus presentis vitæ, quàm cursus ad mortem. In quo nemo vel paululum stare, vel tardius ire permittitur: sed omnes pari motu reguntur. ¶ Vnde quicumque ludit, ludendo ad mortem suam vadit, & diabolus de eo quasi de fatuo seruo ludum facit: & quicquid ibi perdat, diabolus ibi non perdit. ¶ Decima stultitia est, quòd lusor quando possit facere aliquid ad propriam vtilitatem & proximi ædificationem, & Dei honorē, ipse facit quod est sibi damnosum, & proximo scādolosum, & Deo contumeliosum. Verē seruus nequā & maledictus, si cūm venerit dominus eius inuenerit eum sic facientem. De tali seruo legitur Matthæi 24.

Si dixerit malus ille seruus in corde suo, Moram facit dominus meus venire, & cœperit percutere conseruos suos manducet autem & bibat cum ebriosis, veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & in hora qua ignorat. Morte enim subitanea sæpe moriuntur tales. ¶ Undecima stultitia est, quod cum puer non sit, puerilibus tamen gaudet, Sene. Plerunque est cum pueritia: sed quod grauius est puerilitas remanet ibi, sed & hoc quidem peius est, quod auctoritatem habemus senum & vitia puerorū: nec puerorum tantū, sed etiam infantium. Dubiū non est puerilitatem magnā esse, exercitū militibus & peditibus ligneis fingere. Quæ puerilitas hodie in multis senibus reperitur, quod est quasi quædam infantia: vt ludere par impar, equitare in arundine longa, si quem delectat barbatum, infania vexat. ¶ Duodecima stultitia est, quod nullū opus credūt habere aliquid succunditatis, nisi tale sit quod nihil habeat vtilitatis, quod magnæ corruptionis indicium est. Salomon Prouerb. 15. Stultitia gaudium est stulto. Sene. Fundamentum bonæ mentis est non gaudere vanis. Ad summum peruenit, qui scit quo gaudeat. ¶ Nec solū vanis gaudent multi homines, imò etiā in his quæ diabolica sunt, vt patet in his qui in anibus cali ludunt, qui gaudent quādo vident vnā auiculam ab alia capi vel interfici. Qui satis dissimiles sunt beato Martino: qui quum vidisset mergulos in quodā flumine captioni pisciū intendētes, dixit: Forma ista demonū est. Et quū non posset hoc tolerare, iussit mergulos inde auolare. De beato Benedicto etiā dicitur, quod si ipse videbat accipitrē insequi aliā auem, ipse faciebat signū crucis post auem, & capi non poterat. Idem faciebat quando videbat canē insequi aliā feram: ipse habebat cor humanum, nō ferreū, sicut multi habēt. ¶ Quarto, potest valere ad detestationē huius peccati hoc, quod quocunque vertat lusor oculos cordis, ipse potest inuenire quod sibi peccatum suū dissuadeat. Si ipse vertat oculos suos ad id quod supra se est, occurrit seueritas dñi seruū inutilem aternaliter condemnans. vnde Matt. 25. Inutilem seruū eicite in tenebras exteriores. Quomodo ludere audet seruus, qui tam seuerū dominū habet? Occurrit etiam liberalitas domini seruos fideliter laborantes abundantissimè remunerans, quasi vtraque manu plena. Vnde Prouerb. 3. Longitudo dierum in dextera ei⁹, & in sinistra eius diuitiæ & gloria. Similiter si lusor vertat oculos suos ad ea quæ sunt contra se, scilicet ad vitia & demones, occurrit ei quod sibi iū dissuadet. Non enim locus ludēdi est, quum gladiū tenet hostis vt eum perimat. Vnde Se-

nec. Quū hostis à tergo instat, & mouere se iussus est miser, necessitas excutit quicquid pax otiosa collegit. Idem: Demens quasi meritò videretur, qui cum saxa in munimētum seu es feminasq; congererent, quum iuuentus intra portas armata expectaret, sederet otiosus. Similiter si lusor vertat oculos ad id quod est iuxta se, scilicet ad proximum, occurrunt ei multiplices miseriae quae ludum sibi dissuadent. Vnde Seneca: Quid lusoria componis? Non est iocandi locus: ad miseros aduocatus es, opem te laturum naufragis, & agris, egentibus pollicitus es: quò diuertis? quid agis? succurre, omnes vndique ad te manus tendunt, perditæ vitæ perituræque auxilium implorāt. Loquitur Seneca ad sapientes, qui de lege naturali stricti sunt ad subueniendum illis qui in periculo sunt. Specialiter tamen potest hoc verbum dici illis qui curam animarum susceperunt. Illi enim naufragis auxilium promiserunt. Vnde mirum est quomodo nō remordet eos conscientia, quum eis differunt subuenire. Si enim aliquis promississet se subuenturum alicui qui cecidisset in Rhodanum, & hac de causa conductus esset, multum remorderet eum conscientia sua, si ei differret subuenire, quem in tanto periculo sciret esse. Quomodo ergo non remordet eum conscientia, qui non subuenit ei quem scit esse in periculo longe maiori? Similiter si lusor vertat, oculos ad id quod est infra se, id est, ad inferiores creaturas, potest ei occurrere quod sibi dissuadet peccatum suum. Nullus eligit seminare agrum suum potius inutilibus quam vtilibus: quanta ergo fatuitas est seipsum serere inutilibus occupationibus, vel noxiis, quum tot occupationes inueniri possint vtilis corpori & animæ? ¶ Quintò, potest facere ad detestationem huius peccati hoc, quò dominus etiam in præsentem vindictam interdum accipit de lusoribus. Quandoque enim dum ipsi blasphemant proposterantur eis facies. Cuidam etiā militi, dum occasione ludi per oculos Dei iuraret, propterea oculus à capite exiliit, & in alcarium cecidit. Quidam etiam sagittarius quū valde iratus esset ex hoc, quò in ludo perdidisset, sagittam direxit versus cælum quasi vellet se vindicare de Deo. Sequenti verò die quum idem sagittarius eadem hora sederet ad ludum, rediit sagitta, & super alcarium cecidit sanguinolenta.

¶ *De his qui se lusoribus immiscent, & qui eis necessaria locant, & in quorum domibus luditur.*

Nec solum cauere debet aliquis ne ipse ludat, sed etiam ne ludentibus se immisceat. Sicut enim sedentes ad ignem calefiunt: sic qui stant ad ludū causa spectandi, de ludo calefiunt. Vnde lo

de legitur Tobia 3. Nunquam cum ludentibus miscui me, nec cum his qui in leuitate ambulant participē me praeui. Cauere etiam debet homo ne locet taxillos, vel alia ad ludū necessaria. Sicut enim valde malus reputaretur, qui alicui scelerato gladiū locaret, vnde aliquem sanctū virū interficere deberet: sic valde malus reputatur qui locat taxillos, si credat eorū occasione Deū esse blasphemandū, & quasi crucifigendū. Illi etiam nō videntur omnino esse innocentes, qui in domibus propriis permittunt inferri domino suo contumelias infinitas, & non prohibent, cum tamen possint prohibere.

De his quae dant occasionem auaritia. PARS III.

Dicto de speciebus auaritia, dicendum est de his quae dant occasionē auaritia, quae sunt sex. Primū est familiaritas cupidorū & auarorū. Sicut enim carbones viui carbonē mortuū accendūt si eis immisceatur: sic diuites verbis & exēplis igne cupiditatis igniti familiares suos inflāmant ad eā. vnde Eccle. 13. Qui tetigerit picē, inquinabitur ab ea: & qui cōmunicauerit superbo, induet superbiam. Et subditur: Ditioni te ne socius fueris. ad idē facit quod dicit Sen. Vnū exemplū auaritia vel luxuria multum mali facit. Vicinus diues cupiditatē irritat. Secūdū est, cōsideratio diuitiarum. Ideō dicitur Prouerb. 23. Ne erigas oculos ad opes quas habere non potes. Tertium, q̄ homo attēdit in diuitiis illa solū per quae possunt videri pretiosa: ea verō per quae in veritate contēptibiles sunt, nō attēdit: sicut fugacitatē earū, & similia. vnde Greg. Ideō temporalia diligūt, quia quā fugitiua sint nō attēdūt. Quartū est, amor mūdānae gloriae. vnde talibus qui diuitias amāt, quia vidēt gloriam mundanā eis annexā, primo praedicandū esset de contēptu mūdānae gloriae, quā de cōtemptu diuitiarū. Securis enim praedicationis ad radicem malitię ponēda est. Quintū est amor filiorū talibus qui diuitias amant. Propter amorē filiorū ostendēdū esset in praedicatione, q̄ hoc nō sit amare filiū, sed potius odire, diuitias ei male cōgregare. Ostendēdū etiā esset in praedicatione quā duri sint filij patribus defunctis. Ad ostendēdū verō q̄ nō sit amor, sed potius odiū filiis male congregata relinquere, potest induci tale exēplum. Erat quidam vsurarius habens duos filios, quorū alter nō lens succedere patri in male acquisitis, factus est eremita. Alius verō volens succedere patri in male acquisitis, factus est eremita. Et mortuo patre, ei successit. Et pōst nō multū tempus ipse etiam decessit. Cum autem nuntiatum esset eremite de morte patris & fratris doluit valde, credens eos damnatos esse. Et cum rogasset do-